

Hrvatsko – latinski razgovorni priručnik

(preveo i uvod napisao Petar Ušković Croata)

Naklada Dominović, Zagreb, 2022, 192. str.

Premda će mnogi reći kako latinski jezik nema izvornih govornika niti je kome materinski jezik, latinski još uvijek živi u aktivnoj komunikaciji u nekim izrazima i izrekama poput *ergo* („dakle“), *ad hoc* („zbog toga“), *curriculum vitae* („životopis“). Valja spomenuti i postojanje kluba *Circulus Latinus Zagrabienensis* koji njeguje ljubav prema latinskom jeziku na način da se njegovi članovi okupljaju jednom mjesečno i komuniciraju na latinskom. Uz to, obavezan je predmet u svim klasičnim, jezičnim i općim gimnazijama, kao i u nekim strukovnim školama, pa je to još jedan način na koji se taj jezik može sačuvati. Profesori su latinskoga jezika nerijetko u problemima kako prenijeti nezainteresiranim učenicima nastavni sadržaj, a pritom i ljubav prema tom jeziku. Danski je filolog Hans H. Ørberg pokušao doskočiti tom problemu napisavši dvije knjige vodeći se prirodnom metodom učenja jezika. Ta metoda podrazumijeva učenje jezika korištenjem samo i isključivo latinskog jezika, tj. sva komunikacija, objašnjenja i pravila napisani su na latinskom jeziku, bez ijedne riječi iz drugog jezika što omogućuje njegovo fluentno korištenje.

Također, u Rimu djeluje akademija *Vivarium Novum* koja se bavi poučavanjem latinskoga jezika po prirodnoj metodi. Na taj se način potiče učenike da koriste latinski jezik u svakodnevnoj komunikaciji i tako ga ožive. Upravo se iz toga razloga pokazalo da postoji potreba za sastavljanjem priručnika koji bi sadržavao fraze i izraze potrebne za komunikaciju na latinskom jeziku. Tu je prazninu popunio *Hrvatsko – latinski razgovorni priručnik* koji sadrži više od 3500 natuknica potrebnih za osnovnu komunikaciju na latinskom jeziku te omogućuje govorenje latinskog kao i bilo kojeg drugog jezika. Napisan je vrlo razumljivim stilom, pregledno strukturiran, sažet, a opet dovoljno opširan.

Priredivač priručnika, Petar Ušković Croata, boravio je na akademiji *Vivarium Novum* i učeći latinski jezik po prirodnoj metodi, naučio je mnoštvo izraza i fraza

koji se nalaze u ovom priručniku. Trenutno je asistent na Fakultetu hrvatskih studija te objavljuje radove i prijevode iz područja hrvatskog latinizeta. Stoga ne čudi što je priredio i sastavio uvodni dio za *Hrvatsko – latinski razgovorni priručnik*.

Na samom početku priručnika nalaze se osnovne informacije o latinskom jeziku kao i povezanost latinskog jezika s Hrvatima. Nakon toga, slijedi teorijski dio o klasičnom izgovoru i pravilima naglašavanja u latinskom jeziku. Priručnik je podijeljen u devetnaest poglavlja, u kojima su, u obliku natuknica, u dva stupca navedeni izrazi vezani uz neku temu. U prvom je stupcu izraz napisan na hrvatskom, a u drugom na latinskom jeziku npr. učitelj (prvi stupac) – *magister* (drugi stupac).

Priručnik započinje uobičajenim izrazima za pozdrave i predstavljanje poput *bonum mane* („dobro jutro“), *bonum diem* („dobar dan“) pa sve do složenijih izraza poput *Omnes narrant Romam pulchram antiquam urbem esse, plenam rebus iucundis* („Svi kažu da je Rim krasan antički grad, pun zanimljivosti“) potrebnih za konverzaciju na latinskom jeziku. Sljedećih je nekoliko poglavlja posvećeno glavnim i rednim brojevima kao i nazivima za godišnja doba, mjesece i dane u tjednu. U nastavku slijedi nekoliko povezanih poglavlja koja se odnose na snalaženje u prostoru, putovanje, školovanje i poslovanje. Također, može se izdvojiti skupina poglavlja koja se zasnivaju na nazivima za hranu i jelo, općenito. U njima su navedeni nazivi za voće, povrće, meso, ribu i morske plodove, ali i nazivi za pribor za jelo i piće npr. *olla* („lonac“) ili *poculum* („čaša“). Središnji dio priručnika zauzimaju izrazi vezani uz kretanje u gradu i međuljudske odnose. Priručnik sadrži i neke natuknice za predmete koji nisu postojali u rimsko doba poput *raeda* („automobil“), *tramen* („vlak“), *aeroplanum* („zrakoplov“) čime je pokazana umješnost i kreativnost autora u stvaranju novotvorenica. Konačno, na samom su kraju korisni izrazi i riječi vezani uz usluge, zdravlje i hitne službe.

Uz pomoć ovoga priručnika omogućeno je u nekoj mjeri komunicirati na latinskom jeziku pa tako prilikom posjeta Rimu možete pozdraviti prolaznike na latinskom jeziku s *Bonum diem* („Dobar dan“), pitati ih kako se zovu – *Quod est nomen tibi?* („Kako se zoveš?“), predstaviti se – *Mihi nomen est Marcus* („Ja sam Marko“), pitati ih koliko imaju godina – *Quot annos natus es?* („Koliko godina imaš?“) i sl.

Ovaj razgovorni priručnik namijenjen je profesorima i učenicima, intelektualcima kao i svim ljubiteljima latinskog jezika. Svoju primjenu pronalazi u nastavi povijesti ili latinskog, ali pomaže i svima koji žele oživjeti latinski jezik i koristiti ga u razgovoru kao bilo koji drugi jezik.

Anamarija Bačvar